
ERDEI Gábor - TEPERICS Károly

Felnőtt tanulók Hajdú-Bihar megye szakképzési centrumaiban

Bevezetés

A szakképzés a rendszerváltozás óta számos átalakuláson ment keresztül, amelyeket – jellemzően – a megváltozott gazdasági-társadalmi helyzetekre történő reagálások generáltak. A 2010-es évtől kezdődően ezek a változások, nemcsak hogy folytatódtak, de fel is gyorsultak és jelentőségüknél és hatásuknál fogva egyértelműen strukturálisnak nevezhetők. A szakképzésnek, a teljes oktatási-képzési szakmapolitikán belüli helye és helyzete is újrapozícionálódott s a szakpolitikák tekintetében is prioritást kapott. Az elmúlt évtizedben strukturális változásokról beszélhetünk, hiszen az ágazat irányítása, felügyelete, rendszerszerű működési jellegzetességei, fejlesztéseket, támogatásokat felvonultató eszközrendszere, a gyakorlat megnövekedett szerepe stb. mind markánsan formálja a szakképzés teljes vertikumát (Benedek 2018, Mártonfi 2016, Bessenyi – Mártonfi 1997).

Az országban zajló gazdasági-társadalmi folyamatok az elsődleges alakítói a szakképzés működésének, azonban az európai integrációs folyamatok, az uniós tagságból származó négy alapszabadság szintén hatást gyakorol egyfelől, másfelől viszont erőteljesebb reagálást igényel a szakképzéstől (CEDFOP 2020, Csákó 2016).

Az említett változások nemcsak az iskolarendszerű szakképzésre hatottak (és hatnak), de jelentős befolyást gyakorolnak az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés és az iskolarendszerű felnőttoktatás világára is. Így elmondható, hogy az oktatás-képzés egyik nagy ágazata meglehetősen turbulens szektorrá vált az elmúlt időszakban (ITM 2019, MKIK 2005).

A kutatás előzményei, feltételei

Az ágazat átalakításainak folyamatában fontos lépés történt 2015-ben, amikor az állami szakképzési intézményrendszert centrumokba tömörítették (mint tudjuk ez nem vonatkozott a magánalapítású és az egyházi intézményekre). Ezen változtatás egyik nyertese – az új szakképzési politika egyik „zászlóshajójaként” – a felnőttoktatás. A szakképzési centrumok tagintézményeiben megvalósuló felnőttoktatás nemcsak az abban résztvevő intézmények szakmai tevékenységeire van jelentős hatással, de az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés további szereplőire is (elsősorban a szakmai képzéseket megvalósító felnőttképzési vállalkozásokra) hatást gyakorol.

Jelen tanulmányban ismertetésre kerülő – még nem publikált – kvantitatív kutatás 2016 novembere és 2017 februárja között került lekérdezésre Hajdú-Bihar megye két szakképzési centrumában (a Debreceni Szakképzési Centrum 11, a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum 12 tagintézménnyel rendelkezik), így az eredmények az akkori állapotot ismertetik. A vizsgálat bár csak egy megye felnőttoktatását elemzi, azonban a megyei intézmények száma, az abban tanuló felnőttek magas létszáma, valamint a kutatásba bevont és válaszadó több mint 1000 felnőtt tanuló miatt mégis fontos információkat nyújthat.

A szakképzési centrumok felnőttoktatási tevékenysége

I. táblázat. A 2015/2016-os és a 2016/2017-es tanévben a felnőttoktatásban összesen beiratkozottak létszáma

Centrumok	2015/2016-os tanévben felnőttoktatásba n összesen beiratkozottak létszáma	2016/2017-es tanévben felnőttoktatásban összesen beiratkozottak létszáma (2016.10.01-ei állapot)	Növekedés mértéke
Bajai SZC	317	522	65%
Békéscsabai SZC	283	525	86%
Berettyóújfalui SZC	456	644	41%
Budapesti Gazdasági SZC	1182	2658	125%
Budapesti Gépészeti SZC	694	1656	139%
Budapesti Komplex SZC	819	1642	100%
Budapesti Műszaki SZC	501	1242	148%
Budapesti Vendéglátóipari és Humán SZC	1219	1801	48%
Ceglédi SZC	401	845	111%
Debreceni SZC	960	1701	77%
Dunaújvárosi SZC	373	589	58%
Egri SZC	554	939	69%
Érdi SZC	283	802	183%
Győri Műszaki SZC	298	532	79%
Győri Szolgáltatási SZC	292	642	120%
Gyulai SZC	166	524	216%
Hódmezővásárhelyi SZC	684	1208	77%
Kaposvári SZC	657	975	48%
Karcagi SZC	288	779	170%
Kecskeméti SZC	436	778	78%
Kiskunhalasi SZC	539	554	3%
Kisvárdai SZC	492	393	-20%
Mátészalkai SZC	544	583	7%
Miskolci SZC	643	1306	103%
Nagykanizsai SZC	358	531	48%
Nyíregyházi SZC	653	1414	117%
Ózdi SZC	215	500	133%
Pápai SZC	155	328	112%
Pécsi SZC	768	1617	111%
Salgótarjáni SZC	385	634	65%
Siófoki SZC	218	340	56%
Soproni SZC	320	693	117%
Szegedi SZC	723	1421	97%
Székesfehérvári SZC	416	977	135%
Szekszárdi SZC	675	556	-18%
Szerencsi SZC	217	485	124%
Szolnoki Műszaki SZC	439	469	7%
Szolnoki Szolgáltatási SZC	340	581	71%
Szombathelyi Műszaki SZC	154	507	229%
Szombathelyi Szolgáltatási SZC	247	455	84%
Tatabányai SZC	610	1601	162%
Váci SZC	231	609	164%
Veszprémi SZC	198	641	224%

Zalaegerszegi SZC	489	678	39%
Összesen	20892	38877	86%

Forrás: NSZFH

A 2015-ben megvalósult szerkezetátalakításnak köszönhetően az országban 44 szakképzési centrum jött létre. A centrumok kialakításával párhuzamosan indult el az iskolarendszerű felnőttoktatás új időszaka, melynek során a második szakmai megszerzése is ingyenesé vált. Vagyis a teljes magyar felnőtt lakosság számára megnyílt a lehetőség olyan középfokú szinten megszerzhető szakma elsajátítására, amelyeket, a tulajdonképpen országos hálózatként is felfogható szakképzési centrumok tagintézményekben meghirdettek. A szakképzés fejlesztésének ezen szakpolitikai eleme egyben az andragógiai számára is új időszakot jelent, hiszen ez a szakmai tevékenység egyben az andragógia számára is fontos és vizsgálandó területként értelmezendő.

A felnőttoktatásban meghirdetett képzéseket megyei és helyi szinteken nagyon erőteljes marketing tevékenység kísérte, amelynek a hatása is bizonyítható (lásd a későbbiekben kutatásunk elemzési részét).

Az I. táblázat a centrumok tagintézményeiben a felnőttoktatásban a legutóbbi két lezárt tanévben beiratkozottak létszámát mutatja. A létszámadatokat részben objektív, külső tényezők befolyásolják. Ezek közül az adott térség demográfiai adatai, az egyes centrum tagintézmények száma, a felajánlott képzési profil diverzitása, a képzési helyszínek elérhetősége, valamint a helyi és megyei önkormányzatok támogatása mutatkozik a legfontosabbnak. Ezt követően érdemes figyelembe venni az egyes intézmények szervezeti kultúráját.

A 2015/2016-os tanévhez képest a 2016/2017-es tanévre 86%-os a létszámnövekedés. Mindössze két centrum mutat létszámcsökkentést, míg másik 18 centrum esetében több mint 100%-al, további 3 centrumnál 200% fölötti a növekedés. Ezen kimagasló értékek mögött több tényező húzódik meg: a szakpolitika sikeres bevezetése; az első évfolyam pozitív tapasztalatai; a hosszabb ideig tartó és erőteljesebb marketing tevékenység; sikeres, a társadalomban széles körben ismertté vált ingyenes képzési lehetőség. Ugyanakkor több kérdés is felvetődik a jövőt illetően: milyen felnőttoktatási expanziós potenciál rejlik a társadalomban; az intézményi kapacitások (személyi, tárgyi, infrastrukturális) mennyire bővíthetők a rendszerben; központilag mennyi forrás áll rendelkezésre?

A kutatás aktualitása és célja

A kutatás aktualitása

Vizsgálatunk a jelenlegi iskolarendszerű szakképzés egyik legfontosabb zászlóshajóját, az iskolarendszerű felnőttoktatást vizsgálja. A 2015-ben bekövetkezett strukturális, mélyreható változás során nemcsak az irányítási rendszer változott kardinálisan, de erőteljes fejlesztés indult el a felnőttoktatás területén is. Az állami fenntartású intézmények ingyenes szakmai oktatással és ennek masszív marketingjével jelentkeztek. Így egyfelől új és jelentős számú tanulócsoport jelent meg az centrum tagintézményeiben, másrészt a meglévő intézményi kapacitások is kihasználásra kerülhettek. A 2015-ben elindított változások ezen szegmense aktuális kutatási terepet és lehetőséget biztosít az érdeklődőknek mind szakképzési, mind andragógiai szempontból.

A kutatás célja

Tanulmányukban ismertetett vizsgálat a szakképzési centrumok tagintézményeiben tanuló felnőttekre irányult. Tekintettel arra, hogy a 2015-ben megvalósult változások következményeként megjelent ingyenes képzés jelentős tanulói létszámnövekedést generált, így fontosnak tartjuk a felnőttoktatásban megjelenő új csoport(ok) vizsgálatát. A vizsgálati kérdések körbejárják a szakképzési és andragógiai szempontból releváns kérdésköröket.

A kutatási eredmények a döntéshozók, centrum- és intézményvezetők, valamint a tanárok számára is hasznos információt biztosíthatnak.

Ugyanakkor kiemeljük, hogy a szakképzési centrumok felnőttoktatási tevékenységnek teljes körű értékeléshez további három érdekelti kört is célszerű megvizsgálni. Ezek közül az első csoportot a munkaadók adják. A kutatásból nyert információk szerint a válaszadók egy csoportja a tanult szakmájában dolgozik végzettség nélkül. Hasznosnak mutatkozik tehát utókövetést végezni a végzettek körében. Szintén fontosnak tartjuk megkérdezni a felnőttoktatásban résztvevő tanárokat, oktatókat. Többségük korábban nem vett rész felnőttek oktatásában, így az új helyzet kihívást is jelenthet számukra. Szintén haszonnal kecsegtető a képzésből lemorzsolódottak megkérdezése. Milyen okok vezettek ahhoz, hogy ők abbahagyták a képzéseket, kikerültek a felnőttoktatásból.

A kutatás célcsoportja

A vizsgálat célcsoportját a lekérdezés időpontjában a Hajdú-Bihar megyei centrumok tagintézményeiben felnőttoktatásban résztvevők felnőtt tanulók adták.

Kutatási kérdések

A kutatás a következő kérdéscsoportokra irányult.

Intézmény- és szakmaválasztási motivációk.

Ebben a kérdésblokkban arra voltunk kíváncsiak, hogy a felnőttek milyen prioritások mentén hozzák meg intézmény- illetve szakmaválasztási döntéseiket. Mennyire kapcsolódik jelenlegi munkapiaci helyzetükhöz, illetve mennyire jelenik meg benne a munkahelyi változtatás szándéka.

Tanulás folyamata, tanulási nehézségek.

A felnőttkori formális tanulás megvalósulása és megvalósíthatósága számos nehézségbe ütközik, ezért hangsúlyos kérdésnek tartjuk ezen problémák azonosítását és a sajátosságainak feltárását.

Munkaerő-piaci kilátások.

A felnőttkori tanulások többsége munkaerő-piaci kapcsolódást mutat. A megfogalmazott kérdések között szerettük volna megismerni azt, hogy a választott képzésük milyen mértékű gazdasági kapcsolódást mutat, illetve milyen mértékben van jelen a nem munkaerőpiacra képzési részvétel.

Az oktatás értékelése.

Kutatásunkat több szempontból tartjuk haszonnal kecsegtetőnek. Ezt gondoltuk akkor is, amikor a résztvevőket a megkérdezés időpontjában is zajló oktatás értékelésére kértük. Úgy véljük fontos visszajelzés ez az intézmények, vezetők és tanárok számára egyaránt.

A kutatás körülményei

A kutatás célja és célcsoportja, valamint a kívánt kutatási eredmények elérésre legmegfelelőbb és leghatékonyabb módszernek az önkitöltős online kérdőív bizonyult. Feltételeztük, hogy a célcsoport tagjai rendelkeznek olyan

számítógépes ismerettel, amely lehetővé teszi egy online kérdőív kitöltését. Ugyanakkor a felnőtt tanulók elérése több lépcső megvalósulása után realizálódhatott. Első lépésként a kész kérdőívet elküldtük a centrumoknak, második lépésben a centrumok eljuttatták a tagintézményekhez, harmadik fázisban a tagintézmény-vezetők eljuttatták azon kollégák számára, akik a felnőttoktatásban oktatóként részt vesznek, ezt követően negyedik – egyben utolsó lépésben – valósult meg az online kérdőív kitöltése a felnőtt tanulók részéről olyan oktatási időben, amikor számítógépes terem állt rendelkezésre. Így lehetett elérni a magas válaszadási hajlandóságot.

„Felnőtt tanulók a szakképzési centrum tagintézményeiben” adatfelvétel és elemzés

A mintavétel, a minta jellemzőinek leírása

Az NSZFH adatszolgáltatása szerint a megye két centrumában a 2015/2016-os tanévre 1416, a 2016/2017-es tanévre 2345 fő iratkozott be. Amennyiben felételeznénk, hogy mindkét év minden tanulója a kezdést követően a képzésben maradt, akkor 3761 tanulóhoz jutott el elvileg a kérdőív (sőt pluszban a jóval kisebb csoportot képező 2015 előtt kezdettekhez is). Közülük 1002 főtől érkezett értékelhető kérdőív, ami 26,6%-os válaszadás arányt jelent ugyanakkor – megítélésünk szerint – a kitöltés időszakában ez magasabb arányt képezett a valóságban.

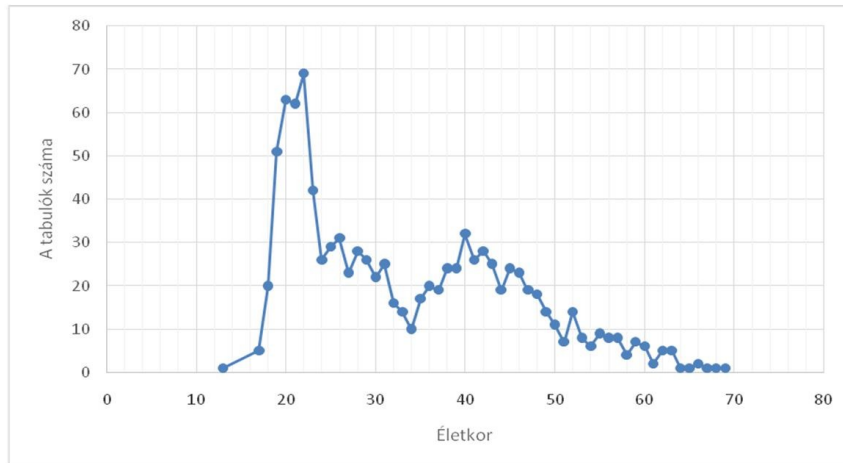
A minta lekérdezése 2016 decembere és 2017 februárja között valósult meg, online formában a „Kérdőívem” applikáció segítségével. A kitöltés önkéntes és anonim volt, ennek lehetőségét a képzésben résztvevő felnőtt tanulók kapták meg.

A válaszadók közül 13 fő 2015 előtt, 294 fő 2015-ben és 695-en 2016-ban kezdték el tanulmányaikat. A mintába 596 fő került a Debreceni Szakképzési Centrum (továbbiakban DSZC), 406 fő a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum (továbbiakban BSZC). A Debrecenen kívüli 40%-nyi válaszadó képzőhely szerinti településenkénti megoszlása viszonylag egyenletes a megye városai között. Ennek tükrében úgy tűnik, hogy két centrum területileg jól kiegészíti egymást, illetve a nem Debrecenben lakók számára is nyújt intézményi elérhetőséget a kialakított megyei felnőttoktatás.

A kitöltőkre vonatkozó adatok elemzése

Nemenkénti megoszlásuk, 403 férfi és 599 nő töltötte ki a kérdőívet. Érdemben több a nő a válaszadók között. **Életkoruk** szerint a 20-as éveikben járók emelkednek ki a létszámból (3. ábra).

1. ábra: A mintában szereplők életkora

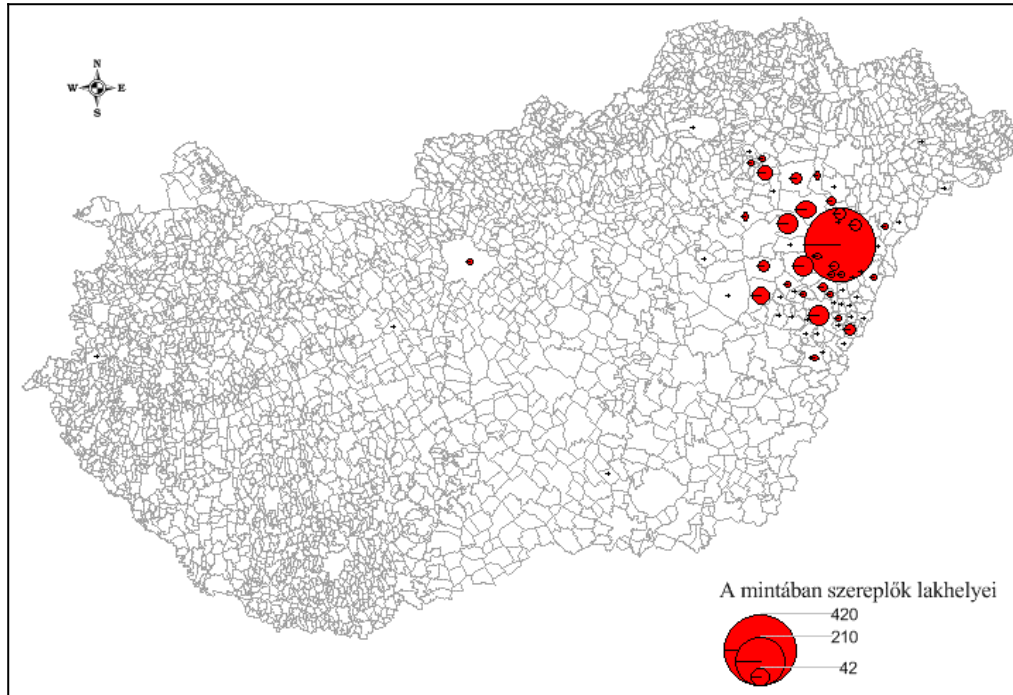

77 fő 20 év alatti, 661 fő a 18 és 40 év közötti „fiatal, aktív” korcsoportban, 298-an az „idős aktív” korcsoportban található. Ez egybecseng a preconcepcióval, a fiatalok emberi tőke beruházása gyakoribb, esetükben a megtérülés időtartama kellően hosszú ahhoz, hogy ne merüljenek fel bennük kétségek ezzel kapcsolatban. Ugyanakkor megemlítjük, hogy a 40 év körüliek aránya kedvezőbb, mint a 30-as éveikben járóké. Másrészt fontosnak véljük megjegyezni azt is, hogy az 50 év felettek száma meghaladja a 10%-ot, ami megerősíti azon megfigyelhető országos folyamatot, amely az idősebb aktívak lassan, de határozottan erősödő felnőttoktatási és felnőttképzési aktivitását tükrözi.

A másik véglet is figyelemre méltó, 7 fő van a jelenlegi nyugdíjkorhatár (64 év) felett, ők érettségizettek, sőt van közöttük főiskolai diplomával rendelkező is, aki (valószínűleg hobbiként) nemezkészítést tanul.

A **felőtt tanulók lakóhelyére** vonatkozó vizsgálat néhány külföldről érkezőt is mutat (2. ábra). Magyar nyelvű képzésekről lévén szó, a külföldiek határontúli magyarokat jelentenek, jellemzően a közeli Partium területéről. Szatmárnémetiből 4 (diploma, Nádudvar, faműves; diploma, Nádudvar, kosárfonó; diploma, Nádudvar, kosárfonó; érettségi, Nádudvar, nemezkészítő), Nagykárolyból 2 (érettségi, Nádudvar, fazekas; diploma, Nádudvar, szövő), Marosvásárhelyről 1 fő (egyetemi diploma, Nádudvaron fazekasnak tanul) érkezett. Jellemzően 50 felettek, magasan képzettek, valószínűleg a hobbijukat tanulják. A Salzburg közeli Tiefgrabenből egy jogász érkezett, aki vegyésztechnikusként tanul.

2. ábra: A válaszadók lakóhelyei

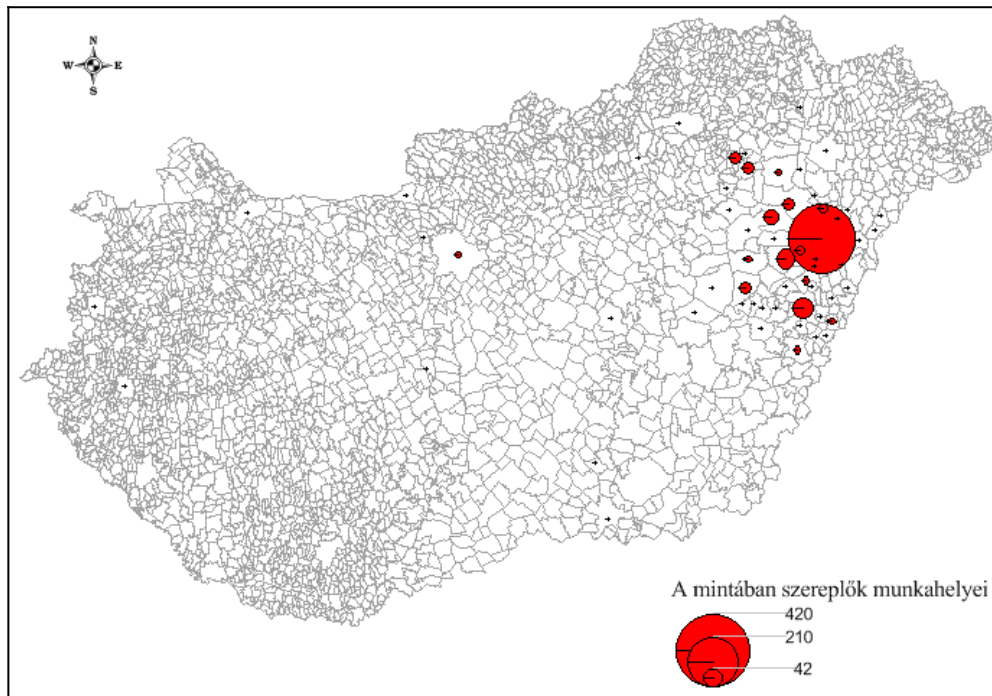

Magyarországi települések közül természetesen Hajdú-Bihar megyéből és azon belül Debrecenből (42%) érkeznek a legtöbben. A Dunántúlról Körmend, Zalaegerszeg, Gárdony, Dömös is jelen van a listában.

Hasonló képet mutat a **tanulók munkahelyére vonatkozó térképünk** is (3. ábra). Valamivel szórtabb a munkahelyek elhelyezkedése, több távoli (akár budapesti és dunántúli) település is bekerült közéjük. Érdekes a Polgár – Tiszaújváros várospár megjelenése a két térképen. Polgár mindkettőn azonos súllyal jelenik meg, Tiszaújváros esetében jelentős az eltérés a munkahelyek száma javára.

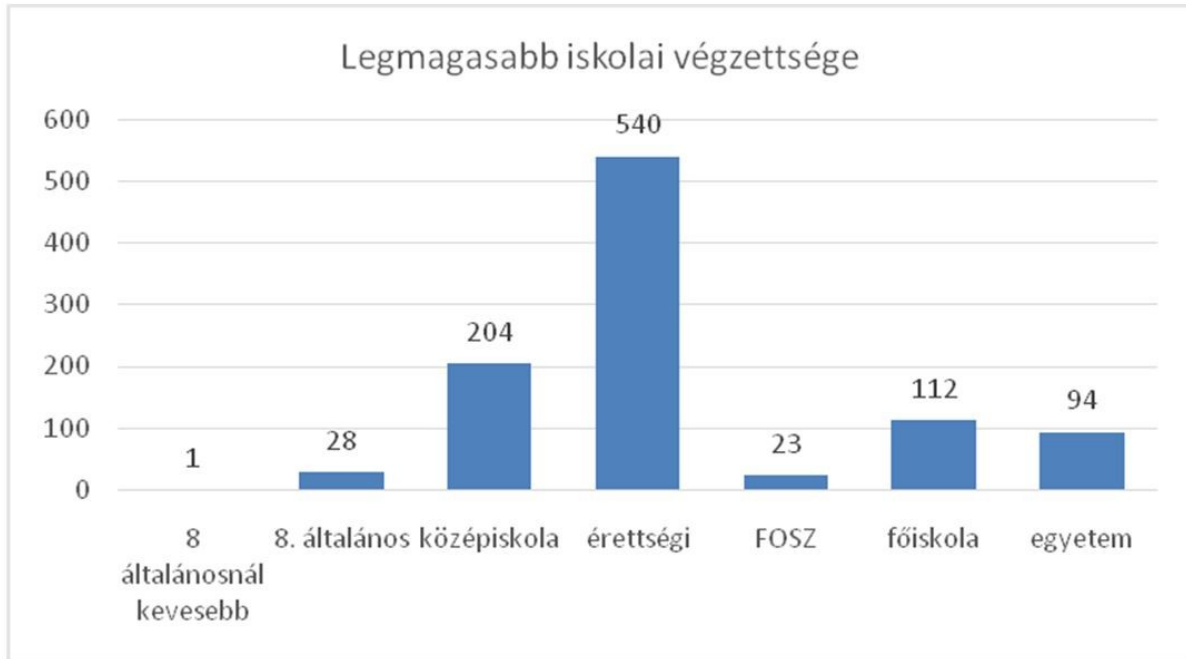
(A későbbiekben további vizsgálatokat érdemel a nappali képzésben és a felnőttoktatásban tanulók lakóhely szerinti összehasonlító elemzése.)

3. ábra: A válaszadók munkahelyeinek települései

A felnőttoktatásban résztvevő tanulók **iskolai végzettsége** a már középszintű végzettséggel rendelkezők közel kétharmados arányával jellemezhető (4. ábra). A középiskola és az érettségi elkülönítése vizsgálatra érdemes kérdés lenne, de a kérdőív szociökonomiai státuszt bemutató első része nyitott végű kérdésként jelent meg és a gimnáziumi/szakközépiskolai (érettségit nyújtó végzettségeket nem mindenki különböztette meg a szakmai (érettségi nélküli, szakmunkás) képzésektől. Ezzel együtt a következtetések magalapozottnak látszanak. A képzések alapvetően az iskolázott munkavállalók számára jelentenek korrekciós esélyt. Az általános iskolai (vagy befejezetlen általános iskolai) végzettséggel rendelkezők, kevesebb, min 3%-át teszik ki a mintának. Ennél lényegesen többen (22,5%) vannak a felsőfokú végzettséggel (diploma) felnőttoktatásban megjelenők. Ez további kérdéseket vet fel. Nevezetesen, bizonyos diplomák kedvezőtlen munkaerő-piaci státusára? (a munkapiac középfokú szakmai végzettséggel magasabb jövedelemmel kecsegtet?), esetleges diplomás munkakörökben megjelenő kiégésre utal? stb. Másrészt a válaszadó diplomások körében egyértelműen megjelennek a hasznos szabadidő eltöltésre, kreatív-alkotó tevékenységre, önmegvalósításra irányuló nem munkaerő-piaci relációt mutató válaszok is.

4. ábra: A válaszadók iskolai végzettsége

A **képzésben tanult szakmák** változatosak (II. táblázat). 78 féle szakmát nevesítettek a válaszadók. Nyitott végű kérdés lévén a pontatlan megnevezések nagy számban fordultak elő. A tanult szakmák körében magasan vezet a kis- és középvállalkozások ügyvezetője képzés. Ennek vonzerejét az ingyenes nyelvtanfolyam növeli jelentősen. Jellemzően sok féle megnevezéssel találkoztunk ebben az esetben, ez a figyelmetlenség kicsit arról árulkodik, hogy nem a szakmai részét tartják fontosnak a résztvevők. Az elsők között megjelenő szakmákról mindenesetre elmondható, hogy a munkaerő-piacon keresett szakmai ismereteket adnak. Ilyennek tekinthető a mérlegképes könyvelő, pénzügyi-számviteli ügyintéző, pedagógiai és családsegítő munkatárs, logisztikai ügyintéző, szoftverfejlesztő. Külön kategóriát jelentenek a „hagyományos” szakmák, mint a villanszerelő, pincér, ápoló, hegesztő, szakács, amelyekkel a már megszerzett képesítések (esetenként a hiányszakmák) között is gyakran találkozhatunk. Harmadik csoportként a népi mesterségek megjelenését emelhetjük ki. Esetükben nem a képzettek létszáma, hanem a kihalóban lévő szakmák továbbéltetése ad fontos szerepet a felnőttoktatásokban. A bőrdíszműves, nemezkészítő, faműves, fajták készítő, szövő, kosárfonó szakmák túlélésének lehetőségét adják ezek a képzések.

II. táblázat: A leggyakoribb (10 fő feletti létszámban) tanult szakmák

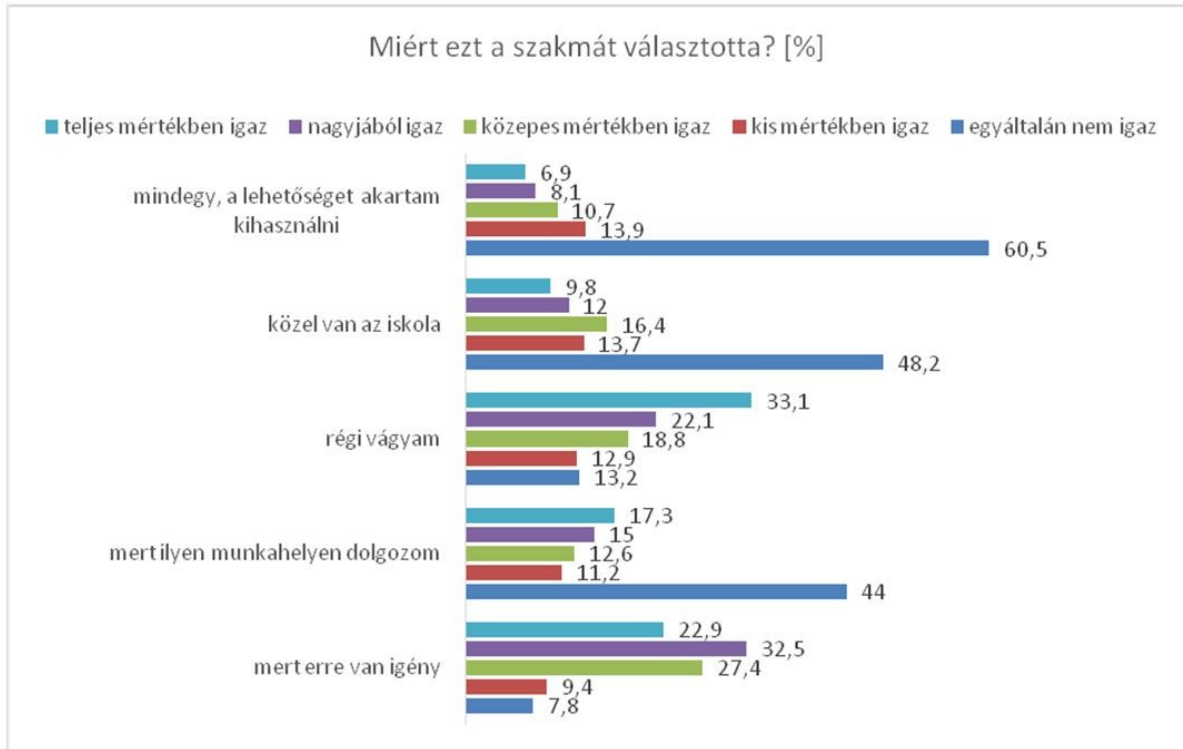
A képzésben tanult szakma	fő
kis és középvállalkozások ügyvezetője	154
pénzügyi-számviteli ügyintéző	89
pedagógiai és családsegítő munkatárs	56
villanszerelő	35
vállalkozási mérlegképes könyvelő	34
logisztikai ügyintéző	31
szoftverfejlesztő	25
gyakorló ápoló	23

pincér	23
szociális gondozó és ápoló	22
automatikai technikus	21
hegesztő	19
szakács	19
asztalos	17
informatikai rendszerüzemeltető	17
szakápoló	17
vám, jövedéki és termékadj. ügyintéző	17
érettségi	16
informatikai rendszergazda	16
bőrdíszműves	15
eladó	15
gépgyártás-technológiai technikus	14
gyakorló ápoló	14
logisztikai és szállítási ügyintéző	14
vegyésztechnikus	14
államháztartási ügyintéző	13
felőtt szakápoló	12
nemezkészítő	12
vegyész technikus	12
CNC gépkezelő	11
gyógypedagógiai segítő munkatárs	11
vám-, jövedék és termékadj. ügyintéző	11
fitness-wellness instruktork	10

Érdekesen alakul **a szakma választás háttere** (5. ábra).

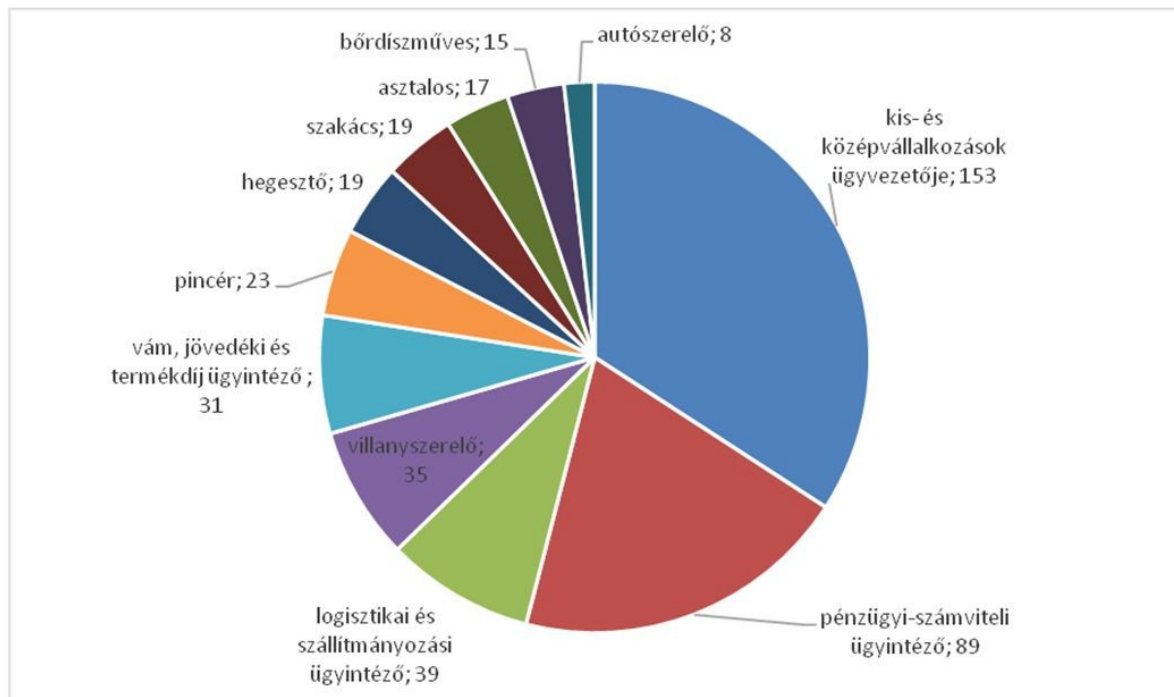
A tanulók közel kétharmada nem az ingyenes képzés lehetősége miatt kezdte el a felnőttoktatás. Ez a leghatározottabb elutasítás. Közel fele utasítja csak el így az iskola közelségét, mint motiváló erőt, valamivel kevesebben a munkahelyük által generált hatást. A másik végleten (teljes mértékben igaz) a régi vágyak beteljesedése (33%) és a munkaerő-piaci igény (22,9%), valamint a meglévő munkahely igénye (17,3%) jelenik meg az indokok között. A lehetséges válaszok „egy irányba mutatnak” a „lehetőség kihasználásának” célja, a „közel van az iskola” és a (másik irány, de következetesen) a „régii vágyam teljesül” esetében. Végletes a munkahely szerepére vonatkozó vélemény (a két legnagyobb érték a két végén van) és nagy az eltérés a munkaerő-piaci igények vonatkozásában. Ott a „teljes mértékben igaz” és a „nagyjából igaz” 55,4%-ot tesz ki. Ez (és a régi vágyam, ahol szintén 55,2% ez a két kategória együttes értéke) a kategória, ahol a leginkább jellemző az indok támogatottsága.

5. ábra: Miért ezt a szakmát választotta?

Összesen 11 szakma van, amit mindkét centrumban képeznek, de ezek adják a képzettek közel felét (6. ábra).

6. ábra: Mindkét centrumban oktatott szakmák (összesített létszámokkal)

A mintában 15%-kal szereplő kis- és középvállalkozások vezetője képzés, a 9% körüli pénzügyi-számviteli, a 4%-os logisztikai és szállítmányozási, a 3% körüli vám, jövedéki és termékdíj ügyintéző szakmák a szolgáltatások területét érintik, az 1-2 % körüli súlyú villanyszerelő, pincér, hegesztő, szakács, asztalos,

autószerelő a „klasszikus” szakmák közé tartozik. A bőrdíszműves (1,5%) a népi művészetek továbbélésére példa.

A **kiválasztott szakma és az elhelyezkedés esélyei.** A tanulók képzés-választásának hátterében a munkaerő-piac igényeire vonatkozó ismeretek szükségeseek (7. ábra).

7. ábra: Az elhelyezkedési esélyekre vonatkozó ismeretek

A kép tudatos választást tükröz. A tanulók döntő többsége (84%) tisztában van a lehetőségekkel, elenyészően alacsony azoknak az aránya (3,6%), akik minimális, vagy teljes ismerethiány mellett vállalkoztak tanulásra.

Ebből következően az elhelyezkedési esélyeket is pozitívan látják (8. ábra).

8. ábra: Az elhelyezkedési esélyek megítélése a válaszadók körében

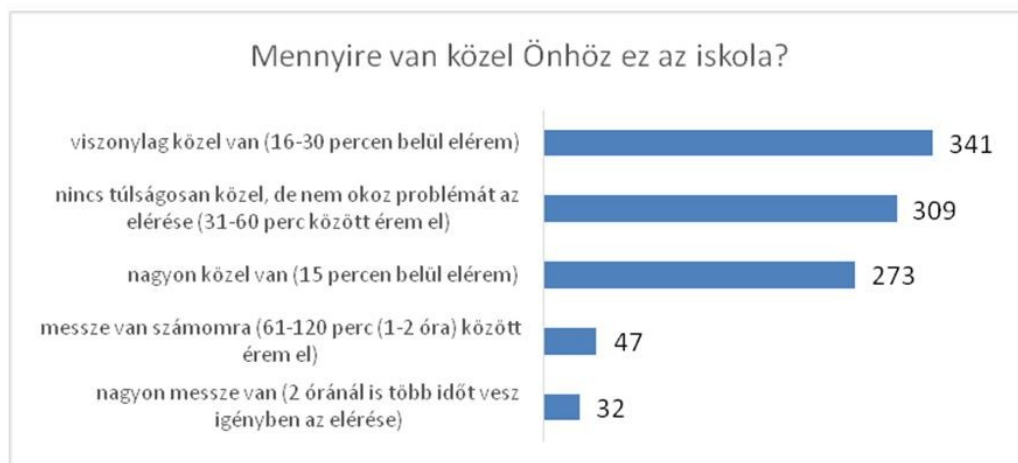

Az optimista hozzáállás érzékelhető, hiszen kétharmaduk „jónak”, illetve „nagyon jónak” ítélte meg az elhelyezkedési esélyeket. A két egymást követő hasonló tartalmú kérdés megítélésében érezhető különbség. Utóbbi konkrétan szól az

elhelyezkedésről, kicsit kisebb a pozitív megítélés aránya, a „nagyon jók” (15%) válaszlehetőséget megelőzte a „közepesen jó” (27%) választások száma. Természetesen ebben az esetben a válaszadó tudta, hogy milyen esélyei vannak az elhelyezkedésre, de tisztában van azzal, hogy azok nem feltétlenül abszolút jók. Egybecsengően kicsi viszont a pesszimisták aránya.

A képzések akkor nyújtanak reális esélyt a tanulóknak, amennyiben **elérhető távolságban** vannak a lakóhelyük közelében (9. ábra).

9. ábra: A képzőhelyek időbeli elérhetősége

A képzőhelyek közel kétharmada félórán belül, újabb közel harmada fél és egy óra közötti időtartamú utazással elérhető. Nagy távolságot (1 óránál hosszabb időtartamú utat) a tanulók 7%-a vállal fel a képzés érdekében. A nagyon nagy távolságot felvállalók között a nemezkészítő (10 fő), bőrdíszműves (3 fő), faműves, kosárfonó (2 fő), fazekas (4 fő), takács (2 fő) szakmákat tanulók vannak. Jellemzően a népi mesterségeket tanulók jönnek messziről.

A tanfolyamválasztás körülményei

Természetesen hallottak az iskolában folyó tevékenységről (10. ábra).

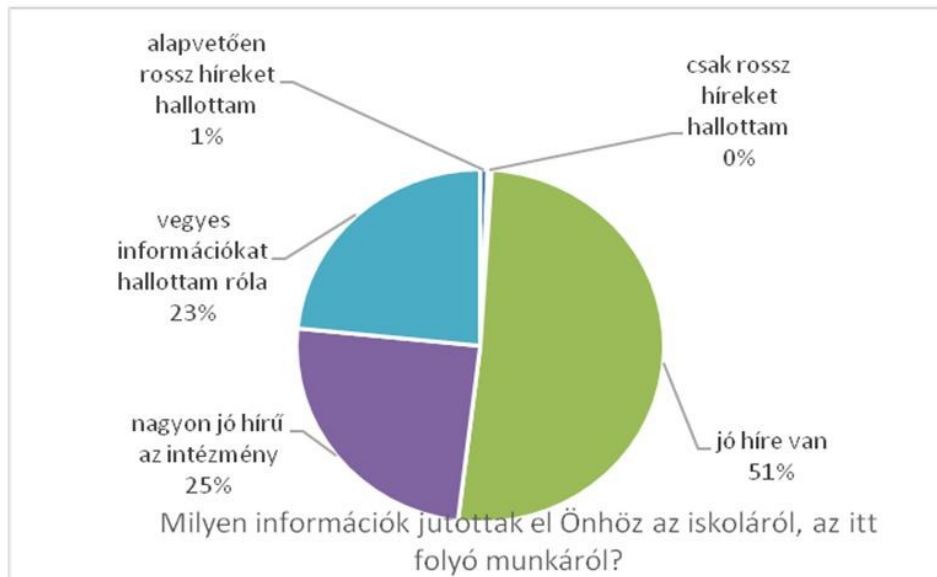
10. ábra: Hallott-e az iskolában folyó képzésről

Döntő többségük igen. Vajon hogyan kerültek a képzésbe azok, akik nem? Esetükben a tudatos választás megkérdőjelezhető.

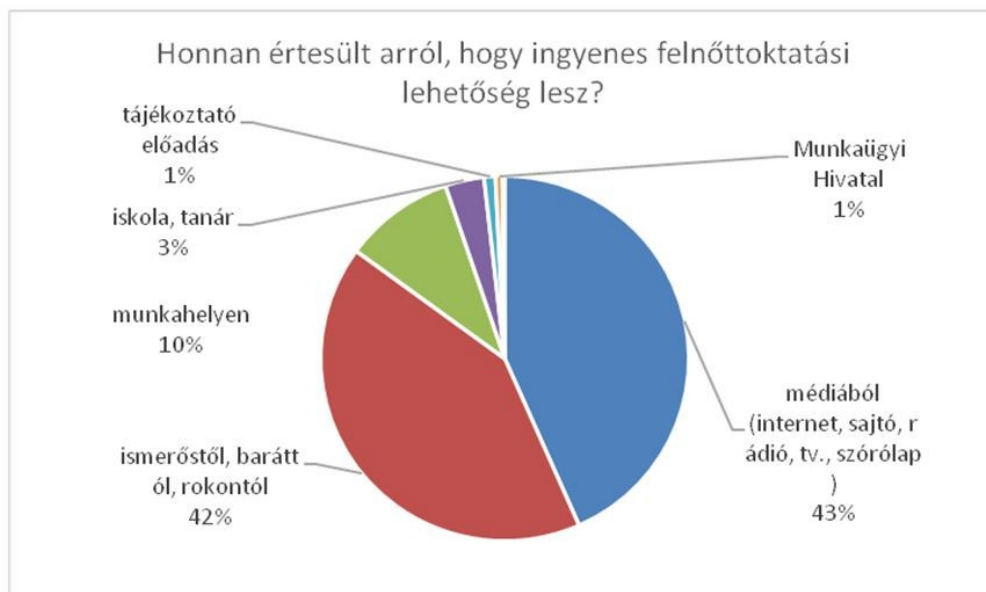
Rákérdeztünk a **képző intézmények megítélésére** is (11. ábra). A 800 feletti válaszadó háromnegyede „jót”, vagy „nagyon jót” hallott az iskoláról, nyilván a választásban ez is szerepet játszott. Elenyészően kevés (kevesebb, mint 2%) azok aránya, akik a rossz hírek ellenére választották az iskolát.

11. ábra: Milyen híreket hallott az iskoláról?

A képzések marketing tevékenysége szempontjából is fontos az ismertség forrása, az hogy **honnan értesültek a tanulók a képzés lehetőségéről?** (12. ábra).

12. ábra: Honnan értesült az ingyenes képzésekről

994 értékelhető válasz mellett konkrét nevek és „nem is tudtam” válasz is előfordul. Látványosan sokan (43%) a médiából értesültek, (mely köszönhető a

nagyon erős és folyamatos reklám tevékenységnek), de a családi, baráti kapcsolatok (42%) is hasonlóan erősek. A munkahely fontos (10%) helyszín még az információk mozgásában. Furcsa az iskola, tanárok alacsony súlya, a munkahelyek, valamint a munkaügyi szervezetek minimális információ forrásként történő megjelenése. A válaszadók több, mint 90%-a „jónak” és „nagyon jónak” tartja az ingyenes képzések indítását (13. ábra).

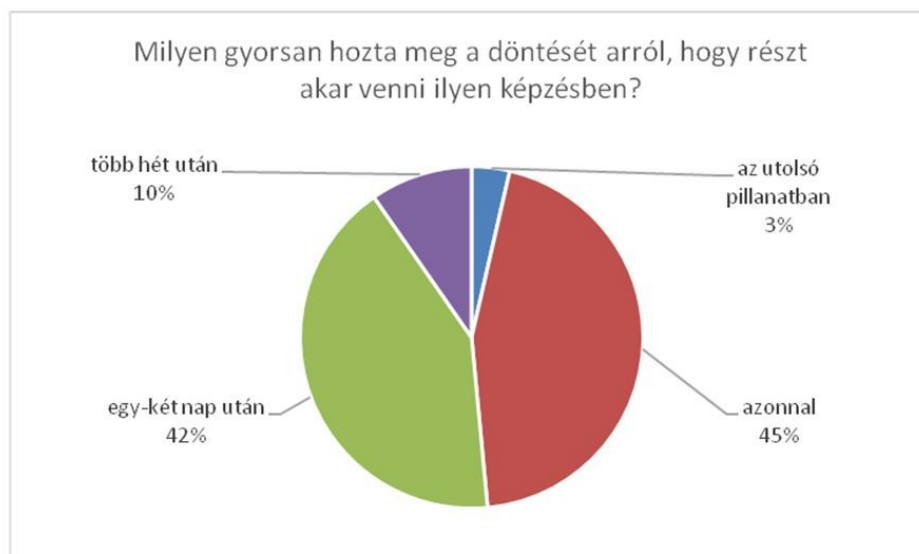
13. ábra: Jó elképzelésnek tartja-e ezek a képzéseket?

Nagyon pozitív a **megítélése a tanfolyamoknak**. Alig valaki nevezi rossznak az elképzelést (nyilván nem lennének ott, ha annyira rossznak látnák).

A képzés **kiválasztásának körülményeire**, döntéshozatal időtartamára vonatkozó kérdésre a gyors döntések dominanciája jellemző. Ez kicsit ellentmond a motivációknál jelölteknek, hiszen a gyors döntések mögött pedig értelemszerűen egy újabb szakma ilyen módon történő megszerzésének lehetősége áll. (14. ábra).

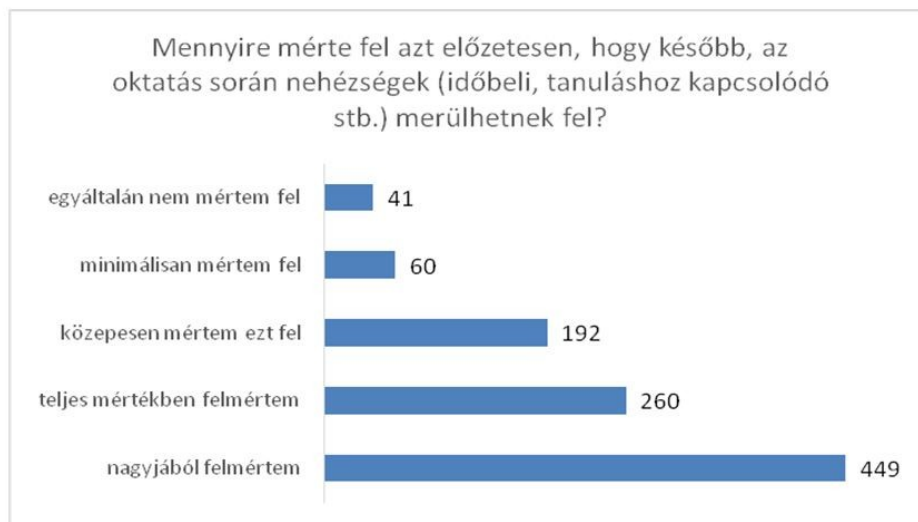
14. ábra: Milyen gyorsan hozta meg a döntéseket a képzéssel kapcsolatban?

Az „azonnal” és „egy-két nap alatt” válaszokat adták 97%-ban a tanulók, ami a döntés megalapozottságát egyfelől kicsit kétségessé teszi, azonban másrészt a lehetőség olyan vonzónak tűnt, hogy nem jelentek meg olyan (negatív) tényezők, amelyek hosszabb döntési időszakot okoztak volna. Egytizedük döntött csak „több hét után”, ami mérlegelésre utaló időtartam.

Rövid idő alatt is **felmérték a lehetséges hatásokat** a tanulók (15. ábra).

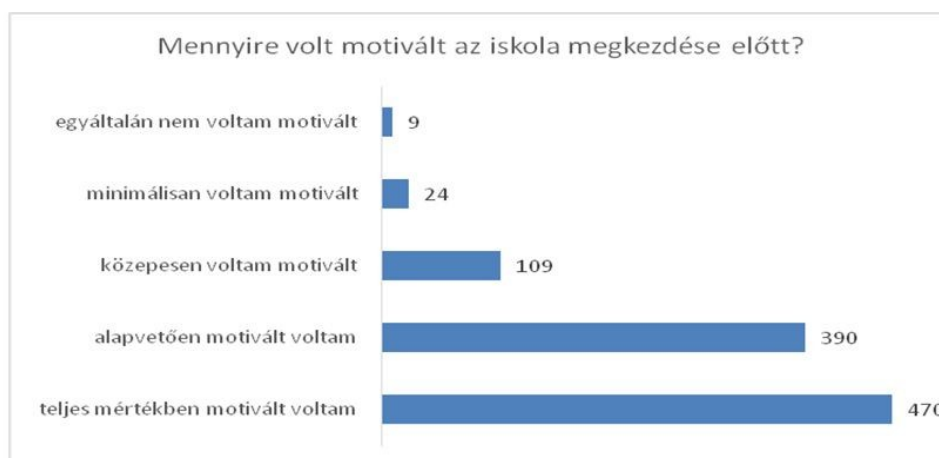
15. ábra: Mennyire mérte fel a következményeket?

A gyors döntések saját bevallás szerint sem kellően tudatosak. A tanulók 45%-a „közepesen”, vagy „teljes mértékben” tekintette át a nehézségeket, ugyanannyian, mint azok, akik csak „nagyjából” tették mindezt. Egytizedük pedig egyáltalán nem, vagy csak minimálisan mérte fel a feladat nehézségeit.

Úgy tűnik a lelkesedés (**motiváció**) volt döntések hátterében (16. ábra). A tanulók 86%-a lelkesen kezdte el tanulmányait, a 10% „közömbös” mellett csak 3% körüli a motiválatlanok aránya.

16. ábra: Mennyire volt motivált az iskola megkezdésekor?

A motiváció és az iskolai végzettség között keresztábrával kerestünk kapcsolatokat (III. táblázat).

III. táblázat: A motiváció és az iskolai végzettség kapcsolatai

	általános iskola	középiskola	felsőfok
teljes mértékben motivált voltam	39,3%	45,7%	55,9%
alapvetően motivált voltam	25%	39,6%	34,9%
közepesen voltam motivált	14,3%	10,9%	10,7%
minimálisan voltam motivált	17,9%	2,7%	0,9%
egyáltalán nem voltam motivált	3,6%	1,1%	1,1%

Látványosan igazolta a prekoncepciókat, miszerint a felnőttoktatás a középiskolai és felsőfokú végzettségűek számára jelent egyértelműen jó lehetőségeket. A „közepesen motivált voltam” értékítéletnél fordul át az addig egyértelmű tendencia: az iskolai végzettséggel párhuzamosan nő a motiváció. A motiválatlanabbakat jelölő (minimálisan motivált, egyáltalán nem voltam motivált) válaszalternatívák között ennek ellenkezőjét láthatjuk.

A lelkesedés a képzés folyamatában visszaesett (17. ábra).

17. ábra: Hogyan változott a motiváció a képzés során?

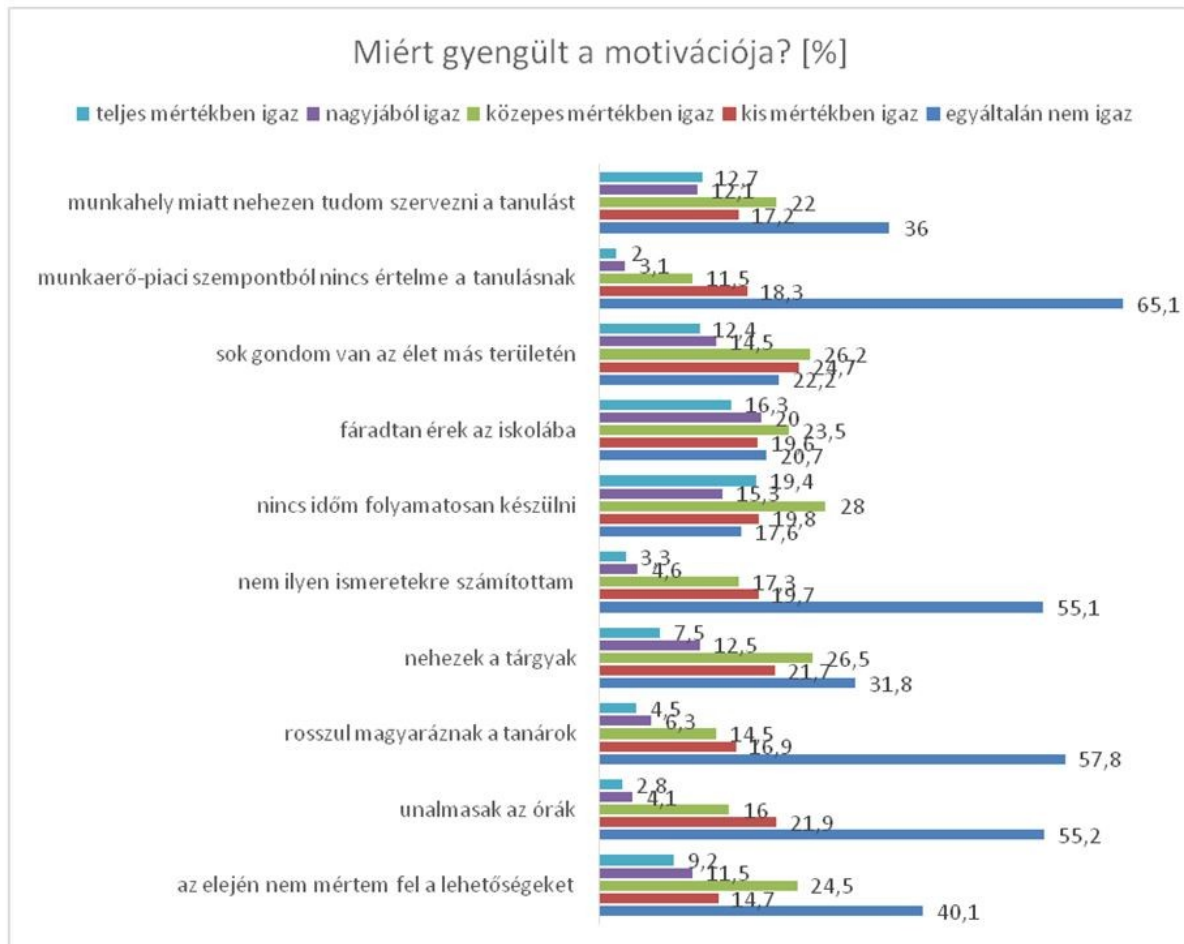
A motiváció gyengüléséről a tanulók 16%-a számolt be, 43%-nál erősödött a motiváció. Pozitívnak tekinthető, hogy a „jelentősen erősödött” választ érdemben többen adták, mint az „erősen gyengültet”.

Rákérdeztünk a motiváció gyengülésének okaira (18. ábra).

Viszonylag egyértelmű a kép a képzések munkaerő-piaci megítélés vonatkozásában. A tanulók kétharmada elutasítja a „munkaerő-piaci szempontból nincs értelme a tanulásnak” gondolatot. Hasonlóan erős elutasítás a „rossz tanárookra”, és az „unalmas órákra” vonatkozó okok felemlítése és az is, hogy „nem ilyen ismeretekre számítottak”. Nem okolják a munkahelyet, saját esetlegesen megalapozatlan döntéseiket („az elején nem mértem fel a lehetőségeket”), sem a „nehéz tárgyakat”. A legfontosabb tényezők, amelyek

visszavetették a motivációt a „fáradtan érek az iskolába”, „nincs időm folyamatosan készülni” és a „sok gondom van az élet más területein” válasz lehetőségeknél jelentek meg.

18. ábra: Miért gyengült a motivációja?

Az oktatással kapcsolatos kérdések

A képzés során megszerezhető ismeretek **munkaerő-piaci hasznát** (a tudatos választással egybecsengő módon) pozitívan ítélik meg a tanulók (19. ábra).

19. ábra: Az oktatás tartalmának munkaerő-piaci megítélése

Amennyiben (mint az esetek többségében) a „közepesen hasznos” kategóriát semlegesnek (információ hiány, vagy érdeklődés hiánya miatt közömbösnek) tekintjük, akkor az 50% feletti „hasznos” és az egyharmados „nagyon hasznos” megítélés mellett alig marad pár ember, akik haszontalannak tekintik ezt a képzést. Szoftver fejlesztős és ipari gépész szakmákat tanul az a két személy, akik haszontalannak minősítették a képzéseket (képzett emberek erősen kritikus megnyilvánulásai lehetnek), a „nem igazán hasznos” minősítést többek között 4 érettségire felkészített (valóban nem ad direkt munkaerő-piaci előnyt), 3 pék (?) tanuló választotta. A munkaerő-piacra vonatkozó ismereteik bizonytalanságára utal, hogy utóbbi kategóriában mérlegképes könyvelő, CNC gépkezelő és autószerelő is előfordul, akik a munkaerő-piacon keresettek lehetnének. Az általánosnak tekinthető KKV vezetői képzést csak egy ember jelölte nem igazán hasznosnak.

A képzésben résztvevő **tanárok és az iskola segítőkészségére** vonatkozó válaszok egyértelműen pozitívak (20. ábra).

20. ábra: Hogyan ítéli meg az iskola és a tanárok segítőkészségét?

A válaszadók 93% a „segítőkész” (32%), vagy a „nagyon segítőkész”(61%) kategóriákat választotta. Kevés a semleges megközelítés (6%) és elenyésző (összesen 0,5%) a negatív megközelítés a válaszokban.

Hasonlóan pozitív a **gyakorlati képzés tartalmának munkaerő-piaci megfelelésére** vonatkozó tanulói vélemények végkicsengése (21. ábra).

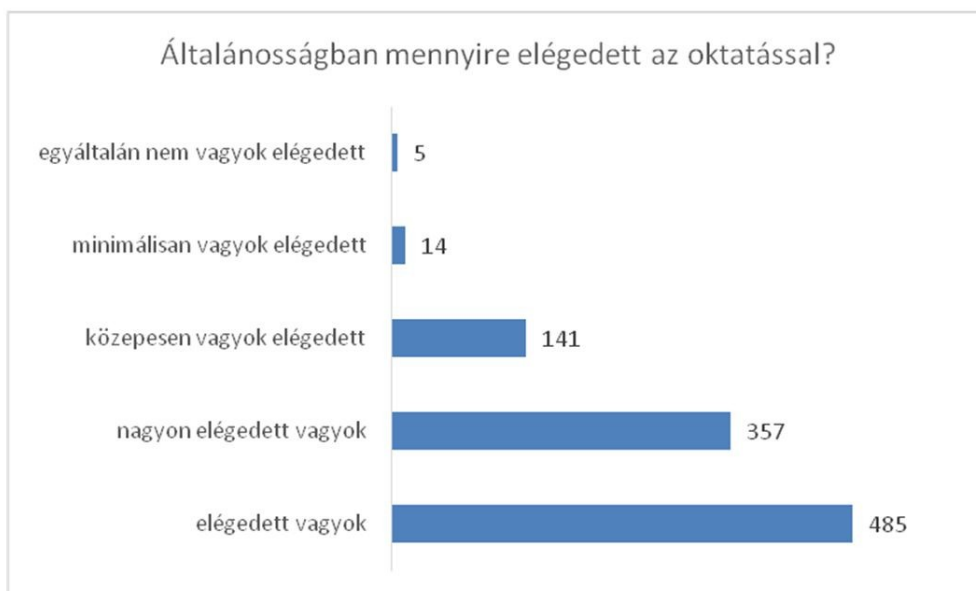
21. ábra: A gyakorlati képzés tartalmainak munkaerő-piaci megfeleltetése

A tanulók 77%-a szerint nagyrészt, vagy teljes mértékben megfelel a piaci elvárásoknak a képzésekhez kapcsolódó gyakorlat. 2,7%-a tanulóknak még nem jár a képzésnek abban a szakaszában, amihez gyakorlat kapcsolódik, ennek megfelelően nem nyilvánított véleményt. Összességében csupán 4% nyilatkozott negatívan a kérdésről, közöttük az előző kérdésekben is kritikus két fő (szoftverfejlesztő és ipari gépész) és a mérlegképes könyvelő, valamint a bőrdíszműves.

Az **oktatással való elégedettség** (ebben az elméleti oktatás is megjelenik a gyakorlat mellett) lényegesen egyértelműbb képet mutat (22. ábra)

22. ábra: Mennyire elégedett az oktatással?

Szűk 2 %, aki minimálisan elégedett, vagy elégedetlen, 15% semleges („közepesen elégedett”) állásfoglalással jellemezhető és 83%-os a „nagyon elégedett”, „elégedett” minősítés.

Két kérdés érinti a **tanulási gondokat** (23. ábra, 24. ábra).

23. ábra: Fiatal korában voltak-e gondjai a tanulással?

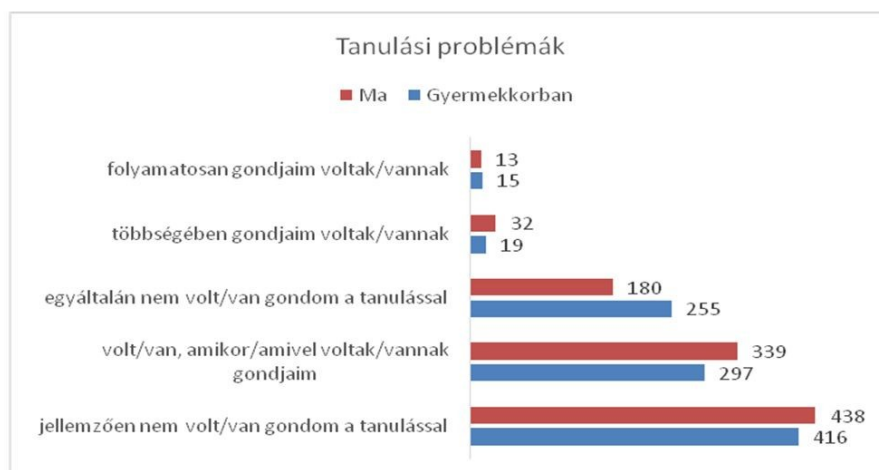
A tanulók negyedének egyáltalán nem jelentett gondot, 41%-ának jellemzően nem jelentett gondot a tanulás. Közel 30% számolt be esetenként gondokról és 3,5% „többségében,” vagy „folyamatosan” küzdött tanulási problémákkal.

24. ábra: Jelenleg mennyire okoz gondot a tanulás?

Az életkor előrehaladtával a tanulási problémák valamelyest növekszenek (25. ábra).

25. ábra: Tanulási problémák összevetése

Összességében 3-4%-kal megnőtt a „többségében vannak gondjaim” és a „van, amikor vannak gondjaim” válaszok száma és csökkent 7,5%-kal a gond nélkül tanulóké. Stagnált, szinten maradt (42-43% körüli magas aránnyal) a jellemzően nem volt és nincs is gond a tanulással. A gondok iskolázottsággal való összefüggése is bizonyítható (IV. táblázat).

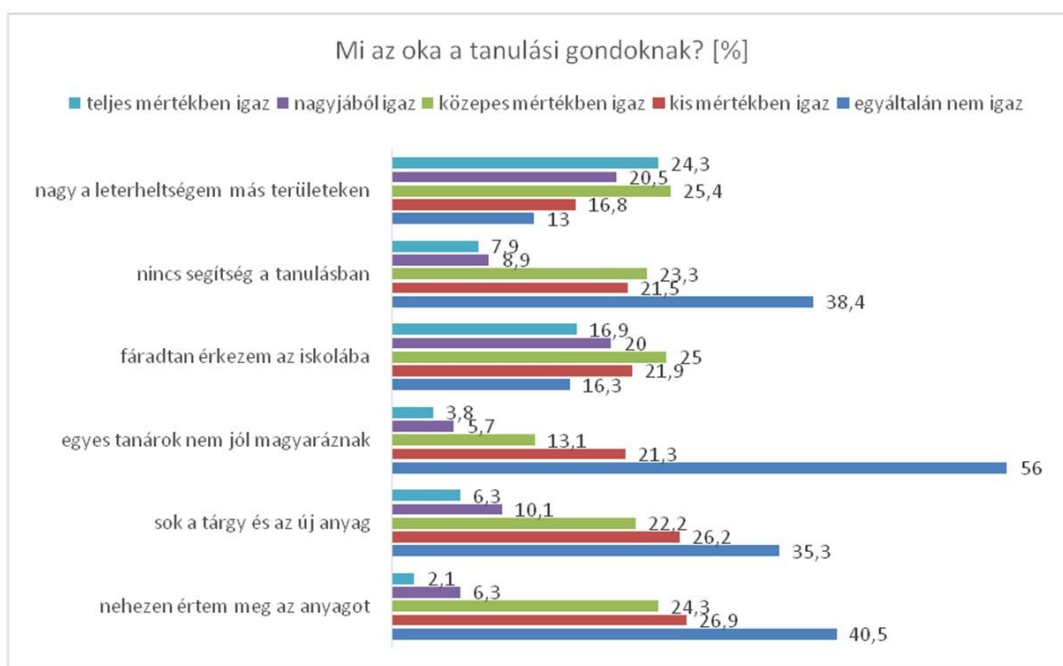
IV. táblázat: A tanulási gondok és az iskolázottság közötti kapcsolat

	általános iskola	középiskola	felsőfok
egyáltalán nincs gondom a tanulással	17,90%	14,40%	28,60%
jellemzően nincs gondom a tanulással	21,40%	45,40%	47,70%
van, amikor van gondom a tanulással	39,30%	35,25%	21,70%
többségében gondjaim vannak a tanulással	10,70%	3,60%	1,00%
folyamatosan gondjaim vannak a tanulással	10,70%	1,35%	1%

Az általános iskolai végzettségűek esetében jelentkeznek inkább a tanulási gondok. A közhelyes sémából az „egyáltalán nincs gondom a tanulással” helyzete lóg ki, azzal, hogy ott az általános iskolai végzettségűek között arányaiban többen nyilatkoznak pozitívan. A „jellemzően nincs gondom” esetről már visszafordul az irány. Figyelemre méltó, hogy minden tizedik felnőttképzésben tanuló személy tanulási nehézségekkel küzd.

A **tanulási gondok okait** is kerestük (26. ábra).

26. ábra: Mi az oka a tanulási gondjainak?

Az előzőekben látottak kontrolljának is felfogható, hogy (következésképpen) most sem a tanároknál, a segítség hiányában, vagy a tananyag érthetőségében

keresik az okokat. Itt is a fáradtság, nagy leterheltség, ami a legtöbb tanulónak gondot jelent. Csak ezek után kerül elő a segítség hiánya, bár ott kettős a megítélés, mert sokan nem tartják fontos tényezőnek.

Prekoncepciónk szerint a **tanulási problémák korábban is léteztek** (V. táblázat).

V. ábra: Napjaink tanulási gondjai és a fiatalkori gondok kapcsolata keresztábrán

	nem volt gondom a tanulással	jellemzően nem volt gondom	volt amikor volt gondom	többségében volt gondom	folyamatosan van gondom
egyáltalán nincs gondom a tanulással	67,20%	22,20%	10,60%	0%	0%
jellemzően nincs gondom	22,10%	53,30%	23,20%	1,40%	0%
van, amikor van gondom	10,00%	38,10%	48,30%	2,40%	1,20%
többségében vannak gondjaim ...	6,30%	40,10%	31,30%	15,60%	6,30%
folyamatosan vannak gondjaim ...	7,70%	7,70%	23,10%	0,00%	61,50%

A jelenlegi tanulási helyzetből kiinduló elemzésünk néhány érdekességre rávilágít. Úgy tűnik, hogy a két véglet alaptulajdonságai nem változtak. Akiknek nincs ma sem gondjuk a tanulással, azoknak (67,2%) jellemzően nem volt régebben sem. Akik ma küzdenek ezzel folyamatosan, azok régebben is így szenvedtek (61,5%). A „többségében vannak gondjaim” kategória kilóg, hiszen ott a „jellemzően nem volt gondom” és a „volt, amikor volt gondom” múltbéli tanulási viszony romlott erőteljesen. Hasonló romló tendencia a „van, amikor vannak gondjaim” esetében is felismerhető. Ott 10%-nak nem volt, 38,1%-nak jellemzően nem volt tanulási problémája.

Az **oktatásszervezés gyakorlata** (heti többszöri tanítási alkalom) átgondolásra érdemes problémára világít rá (27. ábra).

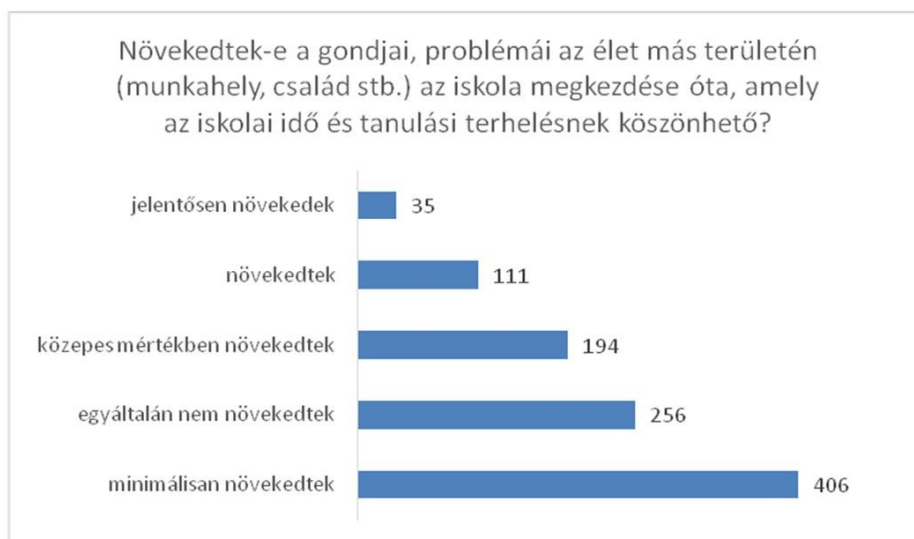
27. ábra: Milyen nehézséget okoz a heti többszöri tanítás?

A tanulók 45% számára nem okoz nehézséget a heti többszöri iskolába járás. 11% számára nehézséget, vagy jelentős nehézséget jelent, 42% számára alkalmi problémák forrása ez. Összességében több tanuló számára jelent ez gondot, mint amennyinek nem.

A tanulás okozta **többletmegterheléshez** a tanulók jellemzően alkalmazkodnak (28. ábra).

28. ábra: Növekedtek-e a terhek a képzések miatt?

Nehezen lenne hihető a „nem növekedtek” válaszok tömege. Negyede a tanulóknak mégis ezt válaszolta. 60% minimális, vagy „közepes” növekedésről számolt be, 14,5% növekedésről, sőt 3,5% jelentős növekedésről. Döntő többség (85%) ezt kezelhetőnek látja.

Egyértelműen pozitív a **tanulóközösség (osztály) megítélése** (29. ábra).

29. ábra: Milyen az osztályközösség?

84% „jónak”, „nagyon jónak” érzi és mindössze 4,5% kommentálja kritikusán a tanulócsoporthat. Itt az egyáltalán nem jó és a minimális a kommunikáció ítéletek hangzottak el.

Munkaerő-piaci helyzet változására vonatkozó vélemények

A **jelenlegi munkaerő-piaci helyzet megítélése** informatív (30. ábra).

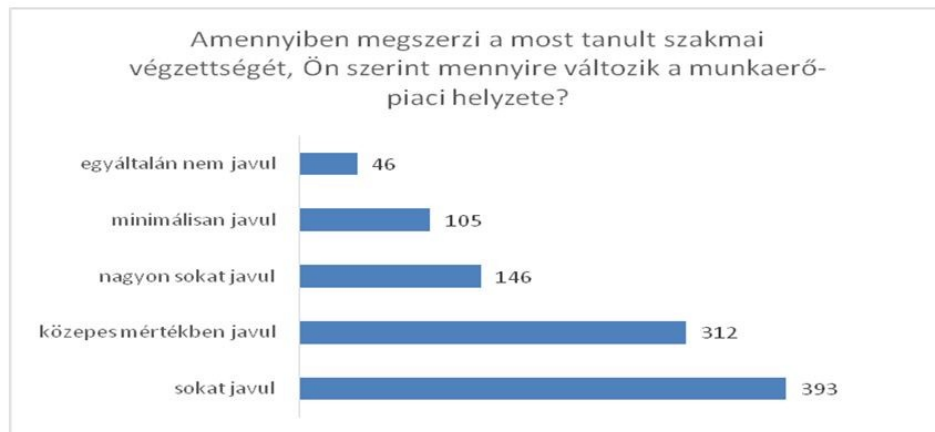
30. ábra: Milyennek ítéli munkaerő-piaci helyzetét?

A „nincs állásom”, „nagyon rossz” és a „gyenge” a tanulók több mint negyedének (26%) véleménye. Újabb negyede (26%) a jelenlegi állása megszűnése esetén kerülne rossz helyzetbe. Mindössze 16 %, akik az állásuk megszűnése esetén sem kerülnének problémás munkaerő-piaci helyzetbe. Érdekes, hogy közel harmada (32%) a tanulóknak semleges álláspontra helyezkedett. A többség helyzetmegítélése alátámasztja azt a véleményt miszerint a felnőttképzést a munkaerő-piaci pozíciók javítása miatt vállalják fel a tanulók.

A **munkaerő-piaci pozíció jövőbeli változására** vonatkozó vélemények is alátámasztják ezt (31. ábra).

31. ábra: Hogyan változik a munkaerő-piaci helyzete a képzés után?

4,5% pesszimista, szerintük egyáltalán nem javul. A többiek pozitív változást várnak, bár erősen eltérő mértékben. Közel 15% szerint „nagyon sokat javul”, 40% szerint „sokat javul”, 31% „közepesen javul”, 10% „minimálisan javul” válaszokat adott. A két véglet érdekes lehet. Az „egyáltalán nem javul” kategóriában a pedagógiai asszisztensek (8 fő), bőrdíszművesek (3 fő), KKV vezetők (12 fő), pékek (3 fő), hegesztők (2 fő), CNC gépkezelők (2 fő, asztalos, szabó egyaránt feltűnnek. Azonban ez nem biztos, hogy minden esetben negatív konnotációjú, hiszen például a tanérvként nyugdíj felé közeledő bőrdíszműves szakmát hobbiként tanuló válaszadó esetében valóban nem javul az egyébként nem jelenleg esetleg nem rossz munkaerő-piaci helyzete (s ehhez hasonló helyzetben lehet más válaszadó is). Ugyanezek a szakmák egyszer-egyszer feltűnnek a „nagyon sokat javul” válaszadók mögött is, de a pincér, a pénzügyi számviteli ügyintéző, a villanyszerelő, ápoló, szociális gondozó és a vegyésztechnikus már egyértelműen ilyen értékeléseket kapott.

Természetesnek tűnik, hogy azért tanulnak, hogy alkalmazzák a megtanultakat (32. ábra).

32. ábra: Alkalmazni fogja az itt megszerzett ismereteket?

A célirányos választásokat támasztja alá a „nem valószínű” és a „nem tudom” válaszok alacsony aránya (8,6%). 43,6% igen, 48% pedig várhatóan fogja használni. A döntő többség tehát célirányosan tanul.

Árnyalja a képet, alacsonyabb szintű tudatosságot sejtet **a választás mögötti munkaerő-piaci viszonyok** szerepére adott válaszok (33. ábra).

33. ábra: Mennyire befolyásolta döntésében a munkaerő-piaci kereslet?

A válaszadók kétharmada szerint befolyásolja, de a harmada szerint nem nagyon, sőt 1/5-e úgy gondolja, hogy „egyáltalán nem” a tanulási szándékukat.

Összegzés

Kutatásunk a centrumok tagintézményeinek felnőttoktatásában résztvevő felnőtt tanulóira irányult. Vizsgálatunkkal azt szeretnénk megismerni, hogy ez a szakképzésben és felnőttoktatásban egyaránt hangsúlyossá váló szakmai tevékenység milyen igényeket elégít ki, milyen kihívásokra tud választ adni. Kíváncsiak voltunk a tanulók intézmény- és szakmaválasztási motivációira, a döntésüket megalapozó folyamatokra és eszközökre. Kutatási kérdéseket tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy milyen mértékben rendelkeznek választott szakmájukhoz kötődő munkaerő-piaci ismereteikkel. A tanulási motiváció, ezek változása, a tanulási nehézségek kérdései illeszkedtek érdeklődési területünkhöz. Az intézmények és tanárok számára kecsegtetnek hasznos információval a képzés értékeléséhez kapcsolódó kérdések.

A megyei felnőttoktatásban jelenlévő, mintegy 3766 (2016. őszi adat) főből 1002 személy vállalkozott az online kérdőív kitöltésére. A mintába 596 fő került a Debreceni Szakképzési Centrum (továbbiakban DSZC), 405 fő a Berettyóújfalvai Szakképzési Centrum (továbbiakban BSZC). A Debrecenen kívüli 40%-nyi válaszadó képzőhely szerinti településenkénti megoszlása viszonylag egyenletes a megye városai között, ennek tükrében úgy tűnik, hogy két centrum területileg jól kiegészíti egymást, illetve a nem Debrecenben lakók számára is nyújt intézményi elérhetőséget a kialakított megyei felnőttoktatás.

Életkor szerinti megoszlásukban a 20-as éveikben járók magas száma és a 40-es éveikben járók fiatalabbakat (30-as korcsoport) is felülmúló száma mellett érdekes, hogy a 10% feletti aránya az 50 évnél idősebb tanulóknak. 7 nyugdíjas is megjelent a válaszadók között, érzékeltetve az időskorúak felnőttoktatási aktivizálódását.

A tanulók döntően a megyéből kerültek ki, de a Partiumból és Ausztriából is akadnak érdeklődők. Távolról jellemzően a kézműves szakmák keresettek. A választott szakmák között a KKV ügyvezetőinek képzése (elképzelhetően az idegennyelv oktatás okán), pénzügyi- számviteli ügyintéző, mérlegképes könyvelő a legnépszerűbbek közé tartoznak, bizonyítva (a kérdőív vonatkozó kérdésével egybecsengően), hogy a felnőttoktatásban tanult szakmák

kiválasztásában a munkaerő-piac igényeit tartják elsődlegesen szem előtt a tanulók.

Iskolai végzettségek vonatkozásában a középiskolát (74%) és felsőoktatást (23%) végzettek dominálnak. Láthatóan számukra ad esélyt a felnőttoktatás. A minta harmadának nincs jelenleg foglalkozása.

A munkaerő-piaci igényekkel tisztában lévő tanulók bő harmada a médiából, másik harmada kapcsolati hálóján keresztül (rokonok, ismerősök) jutott a képzésekre vonatkozó információkhoz. A szakmaválasztását többségében nagyon gyorsan, egy-két nap alatt hozták meg.

A tanfolyamokra vonatkozó véleményük (a képzés haszna, iskolák, tanárok hozzáállása, tartalmak megítélése) alapvetően pozitív, szervezéssel, szervezethez és a gyakorlatokkal kapcsolatosan fogalmaztak meg kritikát. Időhiány, fáradtság, sűrű iskolai jelenlét, túlterheltség jelent számukra leginkább gondot és érzékelték, hogy fiatalokhoz képest megnöttek tanulási nehézségeik is.

Kutatásunk alapján kijelenthető, hogy szakképzési szakpolitika következményeként megerősödő ingyenes felnőttoktatás remek lehetőségeket ad a felnőtteknek új szakmák megszerzésére. A szakképzési centrumok országos hálózatként működve széles spektrumát biztosítják a szakképesítések megszerzésének. A megfelelően kialakított felnőttoktatás pozitív visszajelzéseinek és erőteljes marketingnek köszönhetően széles körben ismert és népszerű az oktatási lehetőség. Az egyes képzési programok időbeli és térbeli elérhetősége alapvetően nem okoz gondot a résztvevőknek. Örömteli az a tény is, hogy a rendszerben megjelentek a hasznos szabadidő, hobbi, vagy személyiség kiteljesedésére irányuló tanulások. Ezekben az esetekben a motiváció is másként manifesztálódik.

A döntően pozitív eredmények mellett néhány negatív jelzést is azonosíthatunk, amelyek elsősorban a terület jogszabály által meghatározott irányítási és működési sajátosságaiból fakadnak. A jellemzően munka melletti (utáni) tanulás, valamint ennek a családi élethez és egyéb feladatokhoz illesztése okozza a legnagyobb nehézséget. Ehhez szorosan kapcsolódnak a leterheltségből (fáradtság), időhiányból fakadó problémák. A másik – szintén a rendszer működéséből származó – problémakör, a tanított szakmai ismeretek intenzitása, valamint a sikeres teljesítéshez a napi szintű tanulás szükségessége. Kisebb mértékben, de megjelentek szervezési problémák, illetve az ideális gyakorlat megvalósulásához kapcsolódó akadályok.

A kutatás szerint a megyei centrumok jól teljesítenek a hazai szakképzés (és felnőttoktatás) megújult szakmai területén. A rendszerből működéséből fakadó kihívások fokozatos megoldásával, egy valóban a teljes oktatási vertikum egyik siker ágazata bontakozhat ki.

Felhasznált szakirodalom

- *Benedek András (2018): Szakképzési szabályozási környezetünk változásai - 25 év lehetőségei és korlátai. Opus et Educatio 5. évf. 3. sz. 262-270.*
- *Bessenyei István - Mártonfi György (1997): A gazdaság versenyképessége és az oktatás (a magyar, osztrák és holland példa) - Az oktatási rendszer problémái - alprojekt zárótanulmánya. A tanulmánysorozat Z21 kötete „Versenyben a világgal” - A magyar gazdaság versenyképességének mikrogazdasági tényezői c. kutatási program MŰHELYTANULMÁNY sorozata. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Vállalatgazdaságtani Tanszék. Budapest*
- *CEDEFOP (2020). Developments in vocational education and training policy in 2015-19: Hungary. CEDEFOP monitoring and analysis of VET policies. CEDEFOP, Thessaloniki.*
- *Csákó Mihály (2016): A szakképzés és az európai integráció. Educatio 25. évf. 1.sz. 3-10. pp.*
- *ITM (2019): Szakképzés 4.0. - A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira. ITM, Budapest.*
- *Mártonfi György (2016): A szakképzés intézményrendszerének átalakulásai. Educatio 25. évf. 1. sz. 46-57. pp.*
- *MKIK (2005): A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara középtávú szakképzési stratégiája 2005-2013. MKIK, Budapest.*